

Een eeuw Kleiwegkwartier (7)

Tijdens de bouw van het Kleiwegkwartier in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw werden er ook veel winkels gebouwd. De Kleiweg werd zo'n beetje het centrum van de middenstand. Met uitlopers aan de Straatweg en de Uitweg. Je kon het zo gek niet bedenken of het was hier te koop. Van IJzerwaren Gerard Munnik tot de *moderne wellfschoenen* bij A. Vrinten.

Ook *bloemenmagazijnen* zoals die van J. Boekhout, juwelier W. Ameling aan de Juliana van Stolberglaan of fotohandel P.L. Engelenburg aan de Uitweg.

Daarnaast verschenen er ook allerlei buurtwinkeltjes, waar mensen hun dagelijkse boodschappen deden. In de Willem van Hillegaersbergstraat zie je op bijna elke hoek van de straat nog een pandje dat herkenbaar is als winkelpand. Ook in de Bloemenbuurt en de Gravenbuurt zijn dergelijke pandjes nog herkenbaar. In de Edelstenenbuurt zijn in de straten zelf eigenlijk geen winkelpandjes te vinden. Die kwamen in de meeste gevallen aan de Schiebroekse Kleiweg- hoek zijstraat te liggen.

Ook in de Statenlaanbuurt zijn geen winkelpanden te vinden. Tijdens de bouw van deze buurt verzezen aan de Kleiweg negentien moderne aaneengesloten winkelpanden. Een nieuwe opzet in het Kleiwegkwartier waar alle andere winkels los van elkaar werden gebouwd. Soms naast elkaar maar vaak ook met een of meer woonhuizen ertussen. Er werd aan de Kleiweg niet alleen gekocht. Er werd ook gekeken en geflaneerd. Mensen deden de Kleiweg om te zien en gezien te worden. Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw kochten mensen niet alleen in de winkels die bij hun eigen zuil hoorde, er werd ook veel bezorgd door hun eigen katholieke, gereformeerde, hervormde of neutrale leverancier. Vanaf de jaren zestig veranderde er nogal wat. Het aantal inwoners liep terug van circa 15.000 naar circa 8.000 in 2018. Er waren dus steeds minder potentiële kopers. De kleinere winkels moesten sluiten. Vanaf de jaren zeventig veranderde de maatschappij sterk. De zuilen brokkelden af. Mensen gingen niet meer alleen naar hun *eigen* winkels. Ze trokken ook naar de stad om daar kleding, schoenen en woninginrichtingen te kopen. Er verdwenen opnieuw allerlei winkels.

Ook de brood-melk en groentebezorgers verdwenen uit het straatbeeld. De eerste supermarkt vestigde zich aan de Kleiweg-Bergpolderplein, er kwam een tweede en een derde. Slagers, bakkers en groentewinkels verdwenen. Er is nu nog plaats voor één supermarkt, één bakker en een natuurwinkel waar we ons voedsel kopen. Voor een wijntje hebben we twee slijterijen.

De afgelopen tien jaar is er weer een nieuwe trend ontstaan: kopen via internet. Niet alleen spullen, ook voedsel. Daarmee zijn de bezorgers van destijds weer terug in het straatbeeld: de bezorgers van pakjes, voedsel en maaltijden. Na de financiële crisis is er ook weer een opleving en is er in het Kleiwegkwartier sprake van een commerciële opwaardering. Tussen het Bergpolderplein en de Straatweg zijn 76 zaken te vinden aan de Kleiweg: kledingzaakjes, kappers, schoonheids- en nagelsalons, juwelier, bloemenzaken, dierenwinkel, woningdecoratie, allerlei soorten horeca, maar ook dienstverleners zoals uitzendbureaus, administratiekantoren en vastgoedbeheerders. Zo heeft elke tijd zijn eigen behoeften en aanbod.

Henk Koetsveld

Bericht voor de lezer:
Het boek *Een eeuw Kleiwegkwartier* verschijnt volgens de laatste planning in september. Nog even geduld dus.

Remise Kootsekade is startpunt op 4 mei

De stoet in 2018 op het kruispunt Kleiweg-Straatweg. Belangstellenden kunnen elk moment aansluiten (foto: Theo Joosten)

Het vredes- en verzetsmonument aan het Spinbolplein in Schiebroek is sinds 1990 de plaats waar inwoners van het Kleiwegkwartier en Schiebroek de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog herdenken. Sinds die tijd bestaat ook het 4 mei Comité Hillegersberg-Schiebroek, waar namens de BOK, de Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier, bestuurslid John Hokke deel van uit maakt.

Traditiegetrouw begint, dit jaar op **zaterdag** 4 mei, de stille tocht naar het Spinbolplein bij de remise aan de Kootsekade. Vanaf 2004 wordt daar de arbeidsrazzia van 10 en 11 november 1944 herdacht. Ruim vijftigduizend Rotterdamse mannen zijn toen als arbeidskracht naar Duitsland afgevoerd. Twee maanden na Dolle Dinsdag was dat een wanhoopsoffensief van de Duitsers. In 2004 werd aan de muur bij de ingang van de tramremise een plaquette onthuld ter herdenking. De plaquette is gemaakt door de Schiebroekse kunstenares Ieme van der Kooy. De voorbereidingen voor het ontwerp en plaatsen van die plaquette liepen sinds 2002.

Het vertrek van de Kootsekade is om 18.55 uur, via de Kleiweg, Uitweg en de Ringdijk loopt de stoet voorafgegaan en begeleid door een omfloerste trom naar het Spinbolplein. Traditiegetrouw sluiten onderweg veel buurtbewoners aan.

Om kwart voor acht begint de plichtigheid aan het Spinbolplein met toespraken, muziek, zang en kransen bloemenleggingen na de twee minuten stilte. Het monument aan het Spinbolplein is geadopteerd door het Melanchthoncollege, traditiegetrouw lezen twee leerlingen zelf gemaakte gedichten voor. Na afloop is er voor de aanwezigen warme koffie en thee in de nabijgelegen school. Een aangename afsluiting, want het kan wel eens fris zijn.

Huis familie Pienas op de Kootsekade

Wie goed kijkt op de foto ziet de erkers van de huizen op de Kootsekade. In één van die huizen woonde de Joodse familie Pienas, in de oorlog weggevoerd. Op pagina 2 een impressie van Henk Koetsveld naar aanleiding van een bezoek aan de huidige bewoner: Frans Stuurman.

Agenda

- Elke woensdagochtend 10.00 - 11.30 uur koffie-inloop bij de BOK voor alle buurtbewoners.

- Oranje leeszaal/bibliotheek elke dinsdag van 10.00 - 12.00 uur en elke donderdag van 15.00 - 17.00 uur Oranjekerk.

- Dinsdag 16 april, Oranjekerk, 10.00 uur, muzikale ochtend. Twee duo's: concert-piano/orgel, dwarsfluit en viool.

- Dinsdag 16 april, gebiedskantoor Argonautenweg, 20.00 uur. Vergadering Gebiedscommissie Hillegersberg-Schiebroek.

- Zaterdag 4 mei, trammuseum RoMeO Kootsekade, 10.00 - 16.00 uur openstelling historische collectie, toegang vijf euro, kinderen 4-12 en 65+ drie euro, kinderen onder de vier jaar en ouders Rotterdam Pas gratis.

- Zaterdag 4 mei, trammuseum RoMeO Kootsekade 10.00 - 16.00 uur. Expositie Kunstenaarscollectief Karmijn.

- Dinsdag 7 mei, Oranjekerk 10.00 uur, culturele ochtend met de film Lion over adoptie.

- Dinsdag 21 mei, Oranjekerk 10.00 uur, muzikale ochtend afsluiting van het muzikale seizoen met Salonorkest Capelle.

- Dinsdag 21 mei, gebiedskantoor Argonautenweg, 20.00 uur. Vergadering Gebiedscommissie Hillegersberg-Schiebroek.

- Zaterdag 1 juni, trammuseum RoMeO Kootsekade, 10.00 - 16.00 uur openstelling historische collectie. Zie voor details 4 mei.

- Dinsdag 18 juni, gebiedskantoor Argonautenweg, 20.00 uur. Vergadering Gebiedscommissie Hillegersberg-Schiebroek.

- Wijkwinkel, Antony Duyklaan 9, open van dinsdag tot en met donderdag van 9.30 uur tot 12.00 uur. Bewoners van het Kleiwegkwartier zonder computer, die voor een aanvraag of iets dergelijks een computer nodig hebben, kunnen zich wenden tot de wijkwinkel bij voorkeur op dinsdag en donderdag.

Koningsdag op de Kleiweg is het traditionele feest

Een jeugdige verkoopster op een kleedje op het Bergpolderplein in 2018 (foto: Theo Joosten)

Ook dit jaar was de belangstelling voor de 140 kramen die op Koningsdag (zaterdag 27 april) de Kleiweg vullen weer groot. Op maandag 1 april startte 's ochtends om acht uur bij het kantoor van de BOK op de Antony Duyklaan de verkoop, dinsdag 2 april ging die verder, de laatste tien kramen gingen de dagen erna weg.

Op de hoek van de Van Slingelandtlaan en de Antony Duyklaan komt weer de klimvuurtoren, die de bezoekers van de Kleiweg naar het kantoor van de BOK, de Bewoners Organisatie Kleiwegkwartier, moet gidsen. Voor de kinderen zijn daar pannekoeken en is er ranja. Er staan stoeltjes en tafeltjes buiten, het is de plaats om even uit te rusten en zich te verfrissen.

Elk jaar is het succes van de Koningsmarkt al vroeg zichtbaar aan de file bij de pinautomaat van Albert Heijn. De tip blijft: zorg voor cash geld, want als deze pinautomaat leeg raakt, dan zijn andere niet dichtbij.

Omdat de kramen op de Kleiweg in de parkeervakken staan, rekenen we wederom op de medewerking van alle automobilisten, die hun auto gebruikelijk op de Kleiweg parkeren. In de nacht van

vrijdag 26 op zaterdag 27 april worden de kramen opgebouwd, dus autobezitters let op: parkeer uw auto die nacht ergens anders.

Maar niet alleen op de Kleiweg staan kramen ook op de Antony Duyklaan, het straatje naast het parkeerterrein van Albert Heijn, komen een aantal kramen. Ook daar dus niet parkeren!

Voor de huur van een kraam gold een bedrag van dertig euro, kinderen kunnen overal waar ruimte is hun kleedje neerleggen en hun eigen spullen verkopen. Bijna het gehele Bergpolderplein is daarvoor beschikbaar. De plaatsen bij de Action zijn het meest populair, maar let op die winkel is dit jaar open vanaf 09.00 uur. De ervaring leert dat vroeg komen - en dus vroeg opstaan - loont.

Zoekplaatje

Voor het nieuwe Zoekplaatje kozen we dit keer een foto met één gebouw. De vragen zijn: Welk gebouw is dit? Van wanneer dateert hij? Welke herinneringen heeft u er aan? Oplossingen zoals altijd per mail naar buurtkrantbok@gmail.com of in de brievenbus van de BOK aan de Antony Duyklaan 9. Over naar het vorige zoekplaatje. Er kwamen tien (!) inzendingen binnen. Vanzelfsprekend van de vaste inzenders Bouke Savert en Stef Stolk en ook weer van de bijna vaste inzender Christel van Hees.

Het grote aantal inzendingen maakt duidelijk dat we een gevoelige snaar hadden geraakt. Veel inzenders hadden jeugdherinneringen aan de locatie. Zo waren Willy Tiggelman en Ton Oskamp leerlingen van de Da Costaschool (links op de foto). Ton Oskamp kende de bijnaam (Ouwe Peer) van schoolhoofd Brouwer nog. En Willy Tiggelman herinnerde zich dat zij als kleuters gingen wandelen naar de weilanden van Schiebroek. Onnodig te vermelden dat alle inzenders de locatie goed hadden: al was voor Christel van Hees - als nieuwkomer in het Kleiwegkwartier - het ‘niet meteen duidelijk’. In de beschrijving

(zie boven) de oude benaming Achterweg in plaats van Erasmussingel uit. Zowel Leo van Herk, als Aad Moree en Ton Oskamp benoemen de naam van boerderij rechts: Westgeest. Ton Oskamp: ‘Het gebouw is de koeienschuur met aansluitend de boerenwoning.’ En Leo van Herk herinnerde zich de brand in de hooiberg en het gat in het ijs, dat de brandweer toen had moeten hakken. Aad Moree wijst op de hoge houten elektriciteitspalen met porseleinen isolatoren. Ton Oskamp herinnert zich de honderden zwaluwen die ‘s zomers op de draden zaten. Bij Rita Blijdorp kwam nog de herinnering aan geur:

van Stef Stolk: ‘Het zoekplaatje toont de Schiebroekse Ringvaart en de vroegere Achterweg, waarvan de naam in 1941 is gewijzigd in Erasmussingel. Rechts lagen oude boerderijen. De foto is genomen in de richting van de overweg van de toenmalige Hofpleinlijn. De houten brug leidt naar de Hoofdlaan aan de overzijde links. Iets verderop liggen de Saffierstraat en de Diamantweg die alle uitkomen op de Kleiweg.’

Vier inzenders (Ton Oskamp, Leo van Herk, Willy Tiggelman en Ria Blijdorp) schreven niet over een brug of zoals mevrouw Van Boven over een sierlijk bruggetje maar over het *kippenbruggetje*. Ton Oskamp heeft een mooie herinnering: ‘Ooit een houten bruggetje waarbij de houten funderingspalen met een handheiparaat werden geslagen terwijl onder het trekken aan het touw van het heiblok de heibazen uit volle borst zongen: *Krom je rug voor de Hoofdlaanbrug*.’

Ton Oskamp wist ook nog dat de school in de oorlogsjaren was gevorderd door de Duitse Wehrmacht. ‘De schoolkinderen verhuisden naar de consistorie, de huidige bibliotheek en de fietsenstalling van de Oranjekerk.’ Meerdere inzenders (Ria Pikaar, Aad Moree, en Ton Oskamp) leggen in navolging van Stef Stolk

‘Wij woonden toen op de Kleiweg. Als de wind ongunstig was kon je de stank ruiken. Mijn ouders zeiden dat die stank van varkens kwam maar misschien waren het ook wel kippen.’ Aad Moree was als kind veel aan het spelen en rommelen in de boerderij: ‘Het boerenleven en het stadsleven lagen destijds heel dicht bij elkaar.’ Mevrouw Van Boven heeft een soortgelijke verzuchting: ‘De oude boerderijen zijn verdwenen en daarmee ook het landelijke karakter maar dit is nog steeds een heel mooi stukje Hillegersberg!’ Ook Bouke Savert spreekt over een rustiek en landelijk tafereel. Ton Oskamp voegt aan de bedrijvigheid nog toe de klompenmakerij van van Gemert. Ten aanzien van het ijs. Aad Moree denkt, dat die zich wel tussen de schaatsers kan hebben bevonden. Ook Rita Blijdorp herinnert zich, dat ze daar heeft leren schaatsen. Het ijs hielp bij de datering. Aad Moree denkt aan de strenge winters begin jaren zestig, toen de Elfstedentocht werd gereden. Bouke Savert (van hem is weer de geplaatste actuele foto, waarvoor dank) schat begin jaren vijftig. Anderen houden het op de strenge winter van 1963.

Andere actuele foto's ontvingen we van Christel van Hees, waarvoor ook dank. Bij de loting voor de cadeaubon kwam Ton Oskamp als winnaar uit de bus. Hij kan hem ophalen in de wijkwinkel.

Stekk De Winkel strijkt neer op de Kleiweg

Margreet Bergmeijer, eigenaar van Stekk De Winkel (foto: Theo Joosten)

Wie op zoek is naar op en top vintage, mooi design en leuke woonaccessoires kan sinds december vorig jaar terecht bij *Stekk De Winkel*. (De tweede “K” is van de Kleiweg)

Stekk is een *stek* op de Kleiweg en wie door de etalage naar binnen gluurt, ziet meteen een diversiteit aan originele cadeauartikelen. Ik besluit om een kijkje binnen te nemen. Eigenaresse Margreet Bergmeijer verwelkomt mij allerhartelijkst en geeft meteen een enthousiaste rondleiding. Een kleine greep uit het assortiment: handgemaakte kopjes van keramiek van Studio Timmerman, illustraties van Annet Scholten, mooie ingelijste prenten van Afternoon Stories en tassen van UNU

Rotterdam. Daarnaast zijn er talloze lieve kindercadeautjes. Naast de winkel zit nog een ruimte, het depot, voor de opslag van vintagespullen. Tafels, stoelen, Deense designlampen. En alles is uiteraard te koop.

Voor wie een fijn *stekkie* zoekt zijn er ook flexwerkplekken te huur. En mocht je willen vergaderen? Dan loop je via het trappetje naar boven. Daar bevindt zich een praktische maar gezellige ruimte die je kan huren. Onder het genot van een lekker kopje koffie kan je in alle rust met elkaar brainstormen. Vind je het leuk een workshop te geven dan is het zeker de moeite waard om eens te informeren naar de mogelijkheden.

Margreet komt oorspronkelijk uit Schiebroek, ze woont nu met haar man en twee zontjes in het Kleiwegkwartier. Zij heeft kunst- en cultuur wetenschappen gestudeerd en is nog deels werkzaam in de culturele sector. In de huiselijke sfeer van de winkel vind je dit ook terug. Zij vind het Kleiwegkwartier een fijne plek om te wonen en te werken. Op dit stukje nestelen zich nu steeds meer jonge en hippe ondernemers die onderling goed samenwerken en de Kleiweg weer laten opbloeien. Margreet wil graag bijdragen aan het opleuken van de wijk.

Na afscheid genomen te hebben en de nodige cadeautjes te hebben gekocht, kan ik vooral dat mooie oude lessenaartje niet uit mijn hoofd zetten! Dat is in ieder geval een reden om snel terug te gaan!

Stekk De Winkel laat met haar mooie assortiment maar weer eens zien hoe leuk nostalgie kan zijn. En vergeet vooral de reuze stroopwafel Rotterdam niet te kopen. Al is het alleen maar om de originele verpakking.

Dit leuke stekje is een aanwinst voor de Kleiweg en zeker een bezoekje waard!

Marjolein Tan

Stekk De Winkel
Kleiweg 109 A
info@stekkdewinkel.nl

Open van woensdag tot en met zaterdag van 10.00-17.00 uur.

Een ‘schuldig’ huis op de Kootsekade

Vrijheid voor elk mens is geen vanzelfsprekendheid. Discriminatie, uitsluiting en onderdrukking is nog altijd aan de orde. Vier en vijf mei herdenken we de slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog en vieren de vrijheid. Tal van mensen in het Kleiwegkwartier hebben deze oorlog aan den lijve ondervonden. Nog steeds zijn de sporen van de oorlog te vinden binnen de wijk. Vaak zijn ze onzichtbaar: in de hoofden en harten van oudere bewoners; herinneringen van en aan mannen, die door het arbeidsbureau naar Duitsland werden gestuurd om daar in het kader van de *Arbeitseinsatz* gedwongen te gaan werken. Maar ook zichtbare sporen: door de plaquette aan het trammuseum in de Kootsekade, die ons herinnert aan de plek waar in 1944 een deel van de 54.000 mannen werden bijeengedreven, omdat ze tijdens de *razzia's* waren opgepakt. Ook zichtbaar zijn de *Stolpersteine* in de Juliana van Stolberglaan en de Straatweg. Dit zijn gedenktekens in het trottoir voor de huizen van joodse mensen die door de nazi's werden verdreven, gedeporteerd, vermoord of uit wanhoop zelfmoord pleegden. In het Kleiwegkwartier overkwam dit 125 mensen. Tijdens de samenstelling van het boek *Een eeuw Kleiwegkwartier* sprak ik tientallen mensen. Eén van hen was de kunstschilder Frans Stuurman.

Het is mooi weer dus ik loop vanaf het Bergpolderplein, via de Juliana van Stolberglaan naar de Kootsekade. Onderweg loop ik langs twintig 'joodse huizen'. Dertien in de Juliana van Stolberglaan. In het stukje Straatweg richting Kootsekade kom ik langs zeven adressen waar destijds joden hebben gewoond.

Frans doet de deur beneden open. Meteen stap ik de jaren twintig binnen. De hoge hal

heeft een fraaie trap. Aan de muur zitten prachtige donker geelbruine tegels met donkergroene randen. Het stucwerk heeft strakke motiefversieringen. Aan het plafond hangt de lamp van de eerste bewoners. We lopen naar boven. De voorkamer heeft een erker die wordt gevormd door twee driehoeken. De bovenlichten hebben nog het gele glas uit de begintijd van het huis. De achterkamer heeft een strakke symmetrische pui met openslaande deuren. Aan beide kanten van de schoorsteen hangt werkt van Frans. De kamers zijn gescheiden door schuifdeuren met aan beide zijden een kast. Eén van deze kasten is open en fungeert als boekenkast.

Als Frans aan het koffiezetten is loer ik even naar de inhoud van deze kast. Ik zie het hele werk van dr. L. de Jong staan en veel andere boeken over de Tweede Wereldoorlog. De boeken blijken van zijn vader te zijn geweest. In 1943 kreeg de familie het huis toegewezen. Het huis was leeg. Er hing alleen nog een kalender aan de zijkant van de schoorsteen in de achterkamer. Boven lagen er nog nieuwe papierwaren. En de lamp in de hal natuurlijk.

Dit alles was van de eerste huurder, de familie Pienas. De heer Meyer J. Pienas en zijn vrouw Grietje Pienas-Slagter kwamen in 1925 naar Hillegersberg en bewoonden het huis met hun drie kinderen Helena Rosalie, Joseph Meyer en Nanette Leonie. Ze woonden hier tot het einde van de zomer van 1942. Helena en Joseph hebben zich in juli 1942 gemeld bij Loods24 en zijn september 1942 vermoord in Auschwitz. Meyer werd 's nachts uit huis gehaald. Grietje lag in het Bergwegziekenhuis en werd daar opgehaald. Beiden zijn naar Auschwitz gebracht en daar vermoord in november 1942. Alleen Nanette heeft de oorlog overleefd en is verhuisd naar Amerika. Haar man Meijer Frank is februari 1945 omgekomen in kamp Flossenbürg.

Eénmaal aan de koffie vertelt Frans dat hij hier zijn hele leven heeft gewoond. Hij kent de meeste mensen en vertelt er allerlei verhalen over. De dochter van een familie op nummer 12B was bevriend met Nanette. Ze hebben na de oorlog nog met elkaar gecorrespondeerd.

Bij nog een kopje koffie vertel ik hem dat ik in de boekenkast heb gekeken en dat het me opviel dat ik ook boeken zag over het antifascisme. Van zijn vader heeft Frans geleerd, dat discriminatie en uitsluiting heel kwalijk is en dat het kan leiden tot uitwassen. 'Het huis waarin ik woon draagt een beladen geschiedenis in zich. Het huis is niet zo maar een huis. Het is een symbool dat met respect behandeld dient te worden' vertelt Frans. In verschillende deurposten zitten nog zichtbare putjes waarin de schroefjes hebben gezeten van een mezuzah.

Ik krijg een kleine rondleiding door het huis en zie deze concrete aanwijzingen van de aanwezigheid van de familie Pienas. De vader van Frans vond dat die niet moesten verdwijnen. Frans vertelt dat binnen afzienbare tijd de erker vervangen gaat worden, net als de pui aan de achterkant. 'Het zijn dan niet meer de ramen waardoor ook de familie Pienas naar buiten heeft gekeken. Daar denk ik wel eens aan als ik hier zo zit', zegt Frans.

Net zoals ik aan hen denk als ik iets aan het doen ben in het huis. Soms voel ik de aanwezigheid van de leden van de familie Pienas' vertelt hij verder. 'We leven als het ware met elkaar in dit huis. Ik ben niet bang en heb geen schuldgevoel. Ik voel wel een verantwoordelijkheid over deze afschuwelijke gebeurtenis in onze historie, waarvan mijn huis getuige is geweest. We moeten ervoor zorgen, dat dit nooit meer gebeurt'.

Henk Koetsveld

Hoogheemraadschap geeft uitleg over waterpeil en -kwaliteit Bergse Plassen

Impressies van het water in de Bergse Plassen (foto's: Theo Joosten)

Op dinsdag 5 maart waren actieve bewoners rond de Bergse Plassen te gast bij het Hoogheemraadschap voor Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK). Locatie was het fraaie pand van het HHSK aan de Maasboulevard op de hoek nabij de Oostmaaslaan in de wijk Kralingen. Van het HHSK waren aanwezig de dijkgraven (zo worden bij een waterschap de wethouders genoemd) Dorenda Gerts en Agnes van Zoelen en een drietal ambtenaren. Ook de BOK was aanwezig.

Dat geeft ons de gelegenheid verslag te doen voor de lezers van de *Buurtkrant*. Aanleiding was een inspreekronde op 7 november 2018 van de Commissie Grondwater Oud-Hillegersberg bij een vergadering van het HHSK. Er was geconstateerd, dat vorig jaar tijdens de droge zomer het peil van het oppervlaktewater in de Bergse Plassen zeven centimeter lager stond als voorgeschreven. De vraag was hoe dat mogelijk was. Omdat tijdens de vergadering daarop niet onmiddellijk antwoord kon worden gegeven, was besloten de betrokken bewoners en hun collega organisaties apart uit te nodigen.

Aan de orde kwamen een aantal zaken. Dat waren de taken van het Hoogheemraadschap, de geschiedenis van de Bergse Plassen, het peilbeheer en het onderhoud en een aantal samenhangende projecten.

De taken van het waterschap volgen uit artikel 21 van de Grondwet en artikel 2.1 van de Waterwet. In de grondwet is geregeld dat de zorg van de overheid is gericht op de *bewoonbaarheid* van het land en de *bescherming* en *verbetering* van het *leefmilieu*.

In de Waterwet is geregeld dat de overheid *overstromingen*, *wateroverlast* en *waterschaarste* moet voorkomen en waar nodig beperken. En dat de *chemische en ecologische kwaliteit* van watersystemen moet worden beschermd en verbeterd. Nadrukkelijk is vermeld dat de waterschappen de zorg voor het watersysteem hebben.

Voor wat betreft de geschiedenis werd gerefereerd aan het feit, dat de Bergse Plassen zijn ontstaan in de zeventiende en achttiende eeuw door turfwinning, anders dan andere plassen in de omgeving zijn zij in de negentiende eeuw niet drooggelegd.

Het peil van het oppervlaktewater is vanaf 1915 niet minder als 35 centimeter omlaag gegaan. Dat is gebeurd in drie etappes, in 1915, 1944 en 1956. Het is nu - 2,85 beneden NAP. Het waterschap heeft een inspanningsverplichting het op dat peil te houden. Bij voorspelde droogte kan het hoogheemraadschap beperkt water inlaten en bij hevige regenval kan het peil al van tevoren verlagen. Zowel de Bergse Plassen, als het Kleiwegkwartier en Oud-Hillegersberg liggen relatief hoog. In tegenstelling tot Schiebroek en het Molenlaankwartier die een paar meter dieper liggen. Het overvloedige water wordt afgevoerd via de Rotte. Bij het Oostplein wordt het door het gemaal mr. Schilthuis geloosd op de Maas. Om de waterkwaliteit van de Bergse Plassen te beschermen, gebruikt het waterschap de plassen niet voor de doorvoer van water. In het verleden was dat anders, toen werd het overvloedige water uit de polder Schiebroek wel op de Bergse Plassen geloosd en vervolgens op de Rotte. Inmiddels vindt er een omleiding plaats via Lansingerland en het Molenlaankwartier en komt het zo in de Rotte. Als er via het gemaal aan de Wilgenlei toch water uit Schiebroek op de Bergse Plassen moet worden geloosd, dan worden daar de fosfaten (voedingsstoffen) eruit gehaald.

Hoe teer die waterkwaliteit van de Bergse Plassen is, bleek de afgelopen drie jaar toen er blauwalg in de Bergse Plassen aanwezig was. Een voorname factor bij het optreden van blauwalg is de aanwezig van fosfaten in het water. In 2016 kwam dat door een overstort uit Schiebroek (voor dat de omleiding in werking was), in 2017 omdat het langs de waterkant gemaaid gras in het water was terecht gekomen en de blauwalg afgelopen jaar is waarschijnlijk een gevolg van de twee eerdere jaren.

Eigenlijk is alleen regenwater dat rechtstreeks in de plas komt geschikt voor de aanvoer omdat dat geen voedingsstoffen bevat. Wie een huisje aan de plas heeft en het regenwater, dat op het dak valt in de plas loost, vervuult de plas al, want via het dak komen er voedingsstoffen (denk aan vuil, vogelpoep, mos, schimmel etc) in het water.

Om de waterkwaliteit in de Bergse Plassen niet te verstoren vindt de aanvoer van grondwater voor de Bloemenbuurten in het Kleiwegkwartier ook niet via de Bergse Plassen plaats maar via de Erasmussingel. Dat water komt uit Overschie. Ook de eventuele wateraanvoer voor het Statenlaankwartier kan dus niet uit de nabij

gelegen plas komen, maar moet uit de Erasmussingel worden aangevoerd.

Ook nog aan de orde kwam de aanleg van de A16. Die is gestart op 1 februari 2019, grondwatervergunningen gelden vanaf 28 maart 2019. Omdat er wordt gebouwd zonder spanningsbemalingen wordt er geen invloed verwacht op de hoogte van de grondwaterstand.

Door de Bewonersvereniging van Het Schiereiland werd ingebracht dat sinds de duiker onder de Uitweg die de Ringvaart verbindt met de Erasmussingel buiten gebruik is, het lijkt of het stilstaande water aan de dode einden van de Ringvaart en de Erasmussingel leidt tot stankoverlast. Het antwoord was dat stilstaand water niet direct hoeft te leiden tot stankoverlast, er kunnen ook andere oorzaken zijn, zoals blauwalg. Verder was er een vraag of de bewoners de grondwatermetingen van Rijkswaterstaat in verband met de aanleg van de A16 kunnen inzien. Die metingen zijn op dit moment niet openbaar, maar kunnen wel worden aangevraagd bij Rijkswaterstaat.

Chris Mast

Hoe het Kleiwegkwartier stemde

Op woensdag 20 maart zijn in bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten van Zuid-Holland in het Kleiwegkwartier 3.838 stemmen uitgebracht. Drie partijen kregen ongeveer evenveel stemmen: de VVD met 17,5 procent, D66 en GroenLinks beiden 17 procent. Forum voor Democratie kreeg 12,5 procent van de stemmen en de PVV 5. Samen goed voor 17,5 procent. De PvdA kreeg 9 procent. Zes procent was voor de Partij voor de Dieren. CDA, CU en SP kregen elk 4 procent. 50 plus kreeg 2,5 procent. De twee kleinste partijen zijn SGP en Denk met elk een half procent.

Als we deze uitslag vergelijken met het gemiddelde in heel Rotterdam, zien we hier en daar grote verschillen. D66 scoort in het Kleiwegkwartier 7 procent meer, GroenLinks 5 procent meer en de VVD 4,5 procent meer dan gemiddeld in heel Rotterdam. Er zijn ook een aantal partijen die in het Kleiwegkwartier veel minder stemmen krijgen dan gemiddeld

in Rotterdam. Forum voor Democratie krijgt 3,5 procent minder, PVV 3 procent minder. In heel Rotterdam kreeg Denk 8 procent van de stemmen. Dat is maar liefst 7,5 procent minder.

Op zich is dat laatste niet zo gek als we bedenken dat 76 procent van de inwoners van het Kleiwegkwartier van autochtone afkomst is, 13,5 procent een Westerse en 10,5 procent een niet-westerse migratieachtergrond heeft. In de hele stad is dat heel anders.

De cijfers zijn daar respectievelijk 9 en 40 procent van autochtone afkomst, 13 procent met een Westerse migratieachtergrond en 38 procent met een niet-westerse achtergrond.

Het opkomstpercentage in heel Rotterdam lag op vijfenveertig procent. Landelijk was het circa 56 procent. Het Kleiwegkwartier heeft volgens de laatst bekende cijfers 8.017 inwoners. 1.514 is jonger dan achttien

jaar. Er blijven dus 6.500 volwassenen over. Niet iedereen is stemgerechtigd. Het opkomstpercentage zou dus speculeren worden.

Er waren drie plekken waar kon worden gestemd. Twee stembureaus waren gevestigd in de Oranjekerk en twee in de Tarcisiusschool. Het vijfde stembureau was te vinden in Lommerijk.

Als we kijken naar de verschillen in stemgedrag binnen de diverse stembureaus is te zien dat in Lommerijk de VVD de grootste is met 33 procent en Forum voor Democratie met 15 procent. In bureau Tarcisiusschool is D66 de grootste met 20,8 procent. In bureau Oranjekerk is dat GroenLinks met 18,5 procent.

Tijdens de televisie-uitzending op de verkiezingsavond geeft de NOS niet meer alleen de uitslagen. Er wordt ook commentaar gegeven door de electoraal geograaf Josse

de Voogd. Hij kijkt naar het stemgedrag van mensen binnen bijvoorbeeld steden en platteland. Ook heeft hij een alternatief gemaakt voor de traditionele indeling van links en rechts. Die scheiding is volgens hem niet meer actueel. Daarom voegt hij aan beide zijden het onderscheid *progressief-liberaal* toe aan de ene kant en *behoudend-conservatief* aan de andere kant. Op deze manier krijg je een indeling in vier blokjes.

De uitslag van het Kleiwegkwartier is te zien in het schema.

In het boek *Een eeuw Kleiwegkwartier* heb ik dit ook gedaan van de uitslagen voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 en de Gemeenteraadsverkiezingen van 2018. In alle drie de schema's is hetzelfde patroon te zien.

Henk Koetsveld

Stemgedrag Kleiwegkwartier Statenverkiezingen 2019			
Progressief Links		Liberaal Rechts	
<i>Groenlinks</i> 17% <i>D66</i> 17%		<i>VD</i> 17,5%	
Behoudend Links		Conservatief Rechts	
<i>PvdA</i> 9% <i>50 plus</i> 2,5% <i>SP</i> 4%	<i>CU</i> 4% <i>PvdD</i> 6%	<i>CDA</i> 5,46% <i>Denk</i> 0,5% <i>FvD</i> 12,5%	<i>SGP</i> 0,5% <i>PW</i> 5%

Gezocht tuinen voor festival

Impressie van de editie 2017. (Foto: Maarten Eijkman)

Tuinfestival Struinen in de Tuinen komt deze zomer naar Rotterdam op zondag 7 juli. Hillegersberg-Schiebroek doet mee evenals vier andere gebieden, waaronder ook de burens van Overschie en Prins Alexander. Op Zuid sluiten Feijenoord en Hoogvliet aan.

Tijdens Struinen in de Tuinen veranderen particuliere tuinen en buitenruimtes in tijdelijke podia met een intieme sfeer: singer-songwriters op een dakterras, cabaret in de stadstuin of koren rondom een vijver.

Het festival heeft zijn oorsprong in Utrecht, Woerden en Amersfoort. Dit jaar doen naast Rotterdam ook Breda, Maastricht, Harderwijk en Huissen mee.

Wie een tuin heeft of beheert kan zich aanmelden. Ook is de organisatie op zoek naar podiumkunstenaren van uiteenlopende disciplines.

De aanmelding staat open tot 30 april 2019 via: www.struinenindetuinen.nl/rotterdam

Salonorkest Capelle komt weer naar Oranjekerk

Salonorkest Capelle, vanaf links Boudewijn Bruil (violon conducteur/Stehgeiger), Marthe Roelfsema (dwarsfluit), Jan de Klepper (klarinet), Marijke Meijer (cello), Everard ter Haar (contrabas) en Volkert Bakker (piano).

Op dinsdagochtend 21 mei is Salonorkest Capelle weer te gast op de muzikale ochtend in de Oranjekerk. Het concert begint om 10.00 uur en duurt tot 12.00 uur. Om half tien staat in de Oranjekerk de koffie (met gebak!) klaar. Het orkest trad al eerder in de Oranjekerk met groot succes op. Het orkest bestaat sinds 2011, violist Boudewijn Bruil nam het initiatief met enkele vrienden voor de oprichting.

Het orkest speelt in de bezetting fluit, klarinet, viool, cello, contrabas en piano zonder akoestische versterking. Het speelt salonmuziek uit de periode van tussen de twee wereldoorlogen tot ongeveer de jaren vijftig van de vorige eeuw. Het repertoire bestaat uit tango's, csardaszen, marsjes, walsen etc. De nummers duren ongeveer twee tot drie minuten. Boudewijn Bruil geeft tussendoor een korte toelichting. De leden hebben allen een klassieke opleiding gevolgd.

Op Koningsdag is het parkeerterrein van Albert Heijn voor de kinderen

Supermarkt Albert Heijn is op Koningsdag gewoon geopend. Maar op het parkeerterrein komt een mini kermis met leuke spellen, een springkussen en een

poffertjeskraam. Dat zal zijn van 10.00 tot 15.00 uur. Voor automobilisten is er die dag geen plaats op het parkeerterrein.

GRATIS WAARDEBEPALING

De huizenprijzen zijn hard gestegen...
Bent u benieuwd wat uw huis waard is?

☎ 010- 218 02 80 | ✉ info@woonvisie.nl

 voor ons nieuwste woningaanbod!

ANDRÉ'S TAPIJTHUIS

Kleiweg 26N, 3051 GR Rotterdam ♦ telefoon 010 4223095 ♦ www.andrestapijthuis.nl ♦ andrestapijthuis@live.nl

Het vertrouwde adres voor tapijt, vinyl, marmoleum, pvc en raamdecoratie
Zeer uitgebreide collectie gordijnstoffen, vouwgordijnen, plisse, duette rolgordijnen, jaloezieën enz.
Groot assortiment tapijt, vinyl, tapijten van bekende merken o.a. Desso, Parade, Bonaparte, Interfloor, Tretford, Novilon etc.

Uw trap vakkundig door eigen stoffeers gelegd met een PROJECTTAPIJT. Keuze uit 32 kleuren + 7 jr. garantie

v.a. € 249,00

we♥bikes bij Janus

Rijwielstalling
In de Smaragdstraat is een rijwielstalling beschikbaar voor bewoners van de Edelseinenbuurt.
Iedereen uit het kringgebied die zijn fiets optimaal in goede conditie wil houden kan deze laten repareren.

Wilt u meer weten over deze dienst in de wijk naam van contact na met Janus Somers, telefoon 0655931908

we love Bikes bij Janus
Smaragdstraat 21 - 3051 VP - Rotterdam

Corry's Dierenwinkel
Bergpolderplein 2-3
3051 GA Rotterdam
Telefoon: 010 4611295

Openingstijden:
ma. t/m do. 9.00 tot 18.00
vr. van 9.00 tot 21.00, zat. 9.00 tot 17.00

tevens kunt u bij ons terecht voor het trimmen van uw hond

VAN SOEREN
BELASTING EN ADVIES

Uw register-accountant als persoonlijk adviseur

010 422 97 32 info@vansoeren.nl

Basis Zdrave

Praktijk voor
Fysiotherapie Mw.P.N.Leone
Fysiotherapie / McKenzie Therapie
Oedeem Therapie / Lymfedrainage
Medische Fitness Training

Begoniastraat 6, 3051 LC Rotterdam,
010 - 418 07 58

Zie ook onze website
www.bzfysiotherapie.nl

Geen wachtlijst, meestal geen verwijfsbrief nodig, contracten met de grotere zorgverzekeraars.

Colofon BOK

Bestuur
Fabian Lionaar (voorzitter),
John Hokke (secretaris-penningmeester) en
Sabrina Ong-Aban en Chris Mast (Buurtkrant).

Kantoor, wijkwinkel en redactie
Antony Duyklaan 9, 3051 HA Rotterdam,
tel 422 44 45, info@bokrotterdam.nl
Wijkwinkel open van dinsdag tot en met donderdag van 9.30-12.00 uur.

Redactie
Ciska Evers, Petra Houmes, Theo Joosten (beeld),
Coco Kossmann, John Krijgsman, Chris Mast
(leiding en eindredactie, 06-4354 7060), Xandra Savellkous. Medewerker: Marjolein Tan.

buurtkrantbok@gmail.com,
www.bokrotterdam.nl,
twitter.com/BOKrotterdam

Op artikelen uit de Buurtkrant rust copyright, het overnemen is niet toegestaan.

Losse exemplaren bij Albert Heijn, Primera en Opticien Dorssen.

De eerstvolgende krant verschijnt op vrijdag 21 juni en vervolgens op vrijdag 6 september en in oktober en december 2019.

Oplage: 5000
Opmaak: Cynthia Boshart
Druk: Goos Reclamemakers,
Ouderkerk aan den IJssel